

Rapport etter befaring i Stordalen, Storfjord 7. juli 2009 kl. 1300-1600.

Deltakere: Hanne Bråthen (ordfører i Storfjord), Viggo Johansen (skogmester), Jørgen Nerdal, Andreas Sletten og Herbjørg Arntsen (Statskog), Martin Ness (Troms fylkeskommune), Terje Dahl, Liv Mølster og Christina Wegener (Fylkesmannen).

Rute: Vi kjørte med bil ca 1400 m etter bilveien fra grensa til Statskog og gikk deretter til fots ca 1300 m etter traktorveien fram til "Tyskerbrua" hvor vi krysset Storelva. Derfra fulgte vi hovedsakelig gjengrodde veier fra krigens dager i den lavereliggende delen av lia opp til Indre Markuselv. (Totalt ca 6 km t/r).

I det følgende er punkter om historikk/tidligere bruk rammet inn, resten er punkter om framtidig bruk/ønsker for framtiden.

Eiendomsforhold

- Handelsmann Figenschau i Lyngen kjøpte en stor landstrekning inkludert tre dalfører, Kitdalen, Signaldalen og Stordalen, av proprietær Hagen i 1848 for 110 speciedaler. "Få eller ingen anede disse herligheter" skrev Hagemann rundt 1900 (gjengitt i "Skogbruk i Nord-Norge" av Arvid Sveli m.fl i 1984)
- Området ble solgt til staten i 1910.

Generell historikk

- Nordmenn begynte på "Mellomriksveien" som skulle gå gjennom Stordalen og østover (et Nygårdsvold-prosjekt), men prosjektet ble stoppet av tyskerne under krigen
- Under krigen var det veier bygd av tyskerne både på nord- og sørsiden av dalen oppover mot fjellet. Veien til nordsiden gikk over en bru på samme sted som brua er i dag. Det var tyske stillinger i dalen, "Lyngelinja". Stordalen var et stort anleggsområde.
- Også i den kalde krigen fram til seint på syttitallet var det mye militær aktivitet i området (øvelser og stillinger, forbud mot å fotografere i Skibotn).
- Ser en seg tilbake så var det ved krigens slutt en omfattende anleggsvirksomhet som foregikk innenfor det arealet i Stordalen som er foreslått til vern. Det kan nevnes mellomriksvegen som var påbegynt. Veier til forsvarsstillinger på begge sider av dalen, bru over Stordalselva og bygging av festningsverk. Området må ha sett ut som et stort anleggsområde. Videre var det hogget kraftig i skogene både til stillingsmaterialer og til brensel.
- "Tyskerbrua" er en bru som ble bygd under krigen. Den ble gjenoppbygget som gangbru av bygdelaget i 2008 for å gi adkomst til nordsida av dalen.
- Forsvarsanlegg bygd etter krigen i nedre del av området.
- På den siste strekningen må veien rustes noe opp for å kunne benyttes av større maskiner.
- "Gamlingen jobbet alle i skogen, de kom fra enhver gård og hogde mye. Det var tjærebrenning overalt der det fantes furu, og fløting av tømmer."

Ferdsl, friluftsliv og turisme

- Fra grensa til Statskog går det en skogsbilvei ca 1400 m (påbegynt mellomriksvei) og den fortsetter deretter som traktorvei i ca 1300 m hvor en grein tar av til "Tyskerbrua". Den andre greina fortsetter inn Stordalen på sørsiden av elva i en lengde på ca 1200 m ut fra økonomisk kartverk.

Skogbruk og vedhogst

- Rundt 1910 var furuen hogd ned og mye bjørk var også tatt, så det var lite skog igjen.
- Det var fløting av tømmer fra dalen.
- Terje Dahl la fram litt om tidligere bruk av skogen.
- Framtidas behov for biobrensel gjør skogen til en viktig ressurs. For hver 100000 fm³ skurlast som tas ut får vi i tillegg 450000 fm³ massevirke som kan brukes til energiproduksjon.
- Siden området ikke har INON-status ("Inngrepsfrie NaturOmråder i Norge") er det mulig å få støtte til skogsveier.
- Det er plantet gran i felter nesten helt fram til brua.
- Det finnes et område på sørsiden av elva lenger øst der det er hogstmoden skog. Det trengs bare et par hundre meter vei til for å kunne ta ut dette virket. Det kan og være aktuelt å ta ut virke videre innover dalen. INON gjør det ellers vanskelig å ta ut virke på sine steder i Troms.
- Skogen er ellers forholdsvis ung og vil først være hogstmoden om 30-40 år
- Granplanting på sørsiden av elva i nedre del av området

Utslåtter

- Det fantes slåttemarker på flatene langs elva innover dalen

Jakt og fiske

- Det fantes en del jaktgammer i området som bygdas folk bygde, noen ble brukt som overnattingsplasser for folk som kom over fra Sverige og Finland

Reindrift

- Fjellet rundt området er brukt av Helligskogen reinbeitedistrikt og av svensksamer (Könkäme), som på denne tiden har 20000 rein til merking mellom Postdalen og Vassdalen

Hytter

- Malla-hytta: en liten privateid hytte på nordsida av elva litt oppe i lia

Kraftverk og andre tekniske inngrep

- Området er ikke et INON-område fordi vannføringen i elva er redusert, da vannet fra Govda er omdirigert ned til Skibotn til kraftproduksjon
- Stordalselva har redusert vannføring pga ovennevnte omdirigering til vannkraft.
- Jørgen Nerdal la fram Statskogs skisseplan om å bygge et elvekraftverk i Stordalselva.
- Planen er på et tidlig stadium og det har vært arbeidet med å finne utbyggingsløsninger for kraftpotensiale i Stordalen siden 2004.
- Løsningen er blitt et tunnelprosjekt hvor en benytter vannet i Stordalselva og lar sideelvene være urørt. Sideelvene er det som setter størst preg på landskapet i Stordalen da Stordalselva er lite synlig fra stien der folk ferdes. Inntaket er planlagt ved kote 360 med avløp på kote 120.
- Multiconsult arbeider nå med en melding for prosjektet for å få godkjent et KU-program. Meldingen forventes ferdigstilt og sendt til NVE i løpet av august 2009.
- Det er allerede gjort en undersøkelse av botanikk (v/Geir Arnesen) og fisk, disse undersøkelsene viser ikke funn som kan stoppe planene. Jørgen vil sende oss foreløpig rapport fra undersøkelsen.

- Da Stordalen ble kartlagt for vern i 2006 ble planarbeidet ikke stoppet, da Statskog anså det som viktig å dokumentere hvilke verdier som kan bli båndlagt ved vern. Prosjektet er allerede godt forankret i kommunen og lokalbefolkningen, og så langt er det ikke registrert konflikt med reindrift. Utbyggingen vil ikke berøre INON.
- Det anses å være et godt miljøprosjekt.
- Selve kraftverket foreslås lagt ca 50 m vest for brua (alt 1) eller ca 300 m øst for brua (alt. 2). Ved alt. 2 anser Statskog det mulig å deponere tunellmasser forsenkninger i terrenger. Begge alternativer vil føre vannet i tunell fra inntak der Gappo-elva kommer ned i Stordalselva (ved kote 360) til kraftverket (ved kote 120). Tunnellen skal fungere som anleggsvei ved bygging av inntaket. Kraftlinjen ut fra kraftstasjonen skal kables i veien (og føres videre i kabel). Vannet i hovedelva vil ikke bli regulert ved demning, men en vil bli utnyttet den vannmengden som er tilgjengelig opp til den slukeevnen som kraftverket blir dimensjonert til. Tunellmassene anses å være velegnet både til bærelag og slitedekke ved veibygging og de kan også benyttes til asfalt og oljegrus.
- Statskog anslår at kraftverket vil kunne gi mellom 70 – 80 GWh og utbygging inkludert utvidelse av nettet vil koste ca 250 MNOK. 5700 m tunell vil måtte bygges, og ca 150.000 m³ tunellmasse vil måtte brukes eller deponeres. De beregninger som er utført viser at prosjektet har en god lønnsomhet.
- Storfjord kommune er svært positive til planene, da opprusting av infrastruktur som nett og vei vil ha positive ringvirkninger og gi penger i kommunekassen og grunnlag for ny næring og bosetting. De ser for seg en positiv synergieffekt mellom kraftproduksjon og turisme, da anlegget vil gi bedre atkomst til et spennende naturområde og til et miljøvennlig prosjekt. Det vil også gjøre det mulig å utbedre nettet slik at flere småkraftverk kan realiseres i kommunen, med mulighet for eksport av kraft østover til Finland. Kommunen har laget en plan for småkraftverk der de definerer hvilke områder som kan være aktuelle. Kommunen ser videre for seg at anleggsriggen kan brukes til turisme.
- Statskog har hatt et åpent folkemøte om prosjektet i Signaldalen. Inntrykket fra møtet er at bygdefolket slutter opp om prosjektet og de positive ringvirkninger det vil gi.
- Statskog eier 55% av kommunens areal, det er derfor positivt med et prosjekt hvor kommunen og Statskog kan samarbeide og der Statskog kan bidra til næringsutvikling og bosetting.

Merknad til naturfaglig rapport

- Svært tynn rapport. Flommarksskog fant vi bare fragmenter av.

Innspill

Det må undersøkes om kartleggerne var ute igjen i 2007 slik som det står i den naturfaglige rapporten at de hadde planer om. Statskog mener det bør kreves ny rapport, og at den som finnes er for tynn som vernegrunnlag.

Annet

- Det finnes jerv og gaupe i området
- I dag er det minst 18 jerv i Storfjord, som dermed har Norges tetteste bestand av jerv
- Før hadde folk i Signaldalen ofte 3-4 geiter og sau, nå er det ikke mulig å ha småfe pga rovdyr

Ref: CW

